

Lärarsvar Kulturskoleutredningen Kulturskolan Nässjö

Avser SOU 2016:69

Inledning

Som lärarkår på Kulturskolan i Nässjö har vi tagit del av Kulturskoleutredningen SOU 2016:69. Vi delar i stora delar den strävan som finns i utredningen till att bevara och utveckla den befintliga kulturskoleverksamheten som finns i de flesta av Sveriges kommuner. Nedan följer kommentarer och tankar utifrån de rubriker som finns i utredningens sammanfattning. Vi har lagt till en rubrik som har sin utgångspunkt i SKL:s redovisning av "resultat från enkätundersökning hos landets Kulturskolor", från april 2016 och våra egna reflektioner om samarbete mellan grundskola och Kulturskola.

1. Juridisk ram önskvärd men inte genomförbar

En helstatligt finansierad kulturskola ser inte utredningen som ett mål i sig utan föreslår i stället nationella mål som vägledande för den kommunala kulturskolan. Här instämmer vi med utredningens förslag. De nationella målen kommenteras nedan.

2. Ny infrastruktur för den kommunala musik- och kulturskolan

Här delar vi självfallet de idéer om att utveckla Kulturskolan till att vara mer inkluderande. Bra att det skrivs att detta ansvar inte enbart ska vila på kommunerna utan också är ett nationellt och regionalt ansvar. Rubriken "ny infrastruktur för den kommunala musik-och Kulturskolan" kan möjligtvis ha relevans för den oinvidde men för oss som är anställda vid kulturkolorna klingar det illa. Det läggs redan mycket stor kraft på att rekrytera barn oavsett bakgrund och uppväxtmiljö. Ordet "ny" är helt gripet ur luften om det nu inte är så att man enbart tittat på statistik om socioekonomisk bakgrund. Vi har t.ex. i Nässjö prioriterade skolor för att försöka förändra elevunderlaget på kulturskolan men det krävs mycket mer mångfacetterade åtgärder för att komma till rätta med den snedrekrytering som finns. Vi vill med bestämdhet

uttrycka att detta inte i första hand är ett kulturskoleproblem utan ett generellt samhällsproblem. Däremot är kulturskolorna väl skickade till att arbeta med en förändring och det arbetas intensivt med "inkludering" på många håll i landet. Resultatet är inte alltid så gott men ska kulturskolorna lyckas bättre måste nya verktyg ges i form av större ekonomiska ramar. Vi kan inte gärna prioritera bort alla de tusentals elever som vi redan har hand om. Kulturskolorna skulle kunna göra mycket för integrationen i grundskolan men då måste verksamheten delvis kunna bedrivas på skoltid i skolorna. Att nå "alla" elever på "elevers fria tid" är näst intill omöjligt. Det är en av anledningarna till att kulturskolornas elevunderlag ser ut som det gör.

3. Nationella mål

Vi tycker att de nationella målen är bra om än inte så tydliga men borgar för att Kulturskolorna även fortsättningsvis kommer att ha ett stort frirum för att bedriva sin verksamhet. Mål under andra punkten ställer vi oss dock frågande till, "bedrivs på barns och ungas fria tid". Om det ska tolkas som om all undervisning av Kulturskolans lärare ska ske utanför skoltid så vänder vi oss bestämt emot det. Vår nuvarande verksamhet skulle till då stora delar haverera då den till stora delar sker under skoltid. Under första punkten står "ge barn och unga möjlighet att lära, utöva och uppleva konstuttryck i första hand i grupp". Detta tycker vi är en märklig formulering. Här blandas didaktik och metodik samman med målen för undervisningen/upplevelsen. Viss undervisning är lämpad för grupp och annan undervisning är mest lämpad att vara individuell. Målformuleringen har inget med mål att göra och bör därför skrivas om.

4. Nationellt kulturskolecentrum.

Vi vill under denna rubrik påminna om att det finns ett fungerande nationellt kulturskoleråd <http://www.kulturskoleradet.se/sv> som förvisso är en intresseorganisation men ett nationellt kulturskolecentrum skulle kunna bli en parallell organisation. Om ett nationellt kulturskolecentrum inrättas så föreslås ett systematiskt samarbete mellan organisationerna.

5. Bidrag till regional samordning

”Det är visserligen inte en uppgift för staten att råda över hur kommuner och landsting samverkar”. Citat från sammanfattningen under rubrik ovan. Vi anser här att föreslagna bidrag på 10 miljoner knappast kan vara en framgångsfaktor för regional samordning men kan möjligen inspirera till regional samordning. I F-län finns ett väl utvecklat samarbete mellan länets 13 musik- och kulturskolor och ett tänkt utvecklingsbidrag till regionen skulle göra mer nytta för kulturskolornas utveckling om det riktades direkt till den typen av samarbete. När det gäller samordning med regionen föreslår vi istället att mer uppmärksamhet riktas mot skarpa skrivningar i regionernas kulturplaner. Därigenom befrämjas samarbete och samordning mellan kulturskolorna på ett regionalt plan. Vi förslår också att det finns kontinuitet i bidragen. Kortsiktiga bidrag årsvis ökar bara administrationen och gagnar sällan verksamheten.

6. Utvecklingsbidrag

Kortsiktiga bidrag årsvis avvisas av oss. Vi får en ryckighet och en ökad administration som inte gagnar någon elevutveckling. Bidrag till utvecklingsprojekt kan vara bra för att pröva ny verksamhet men det måste ges möjligheter att följa upp resultaten och utvärdera för att sedan kunna använda nyvunnen kunskap i ”samma” projekt. Helt nödvändigt för att sedan kunna/våga permanenta verksamheten.

7. Tidsbegränsat verksamhetsbidrag till kulturskola

Vi hyser tveksamhet till dylika bidrag men det skulle kanske kunna fungera i kommuner med låg befolkningstäthet, vilket också nämns i förslaget.

8. Bidrag till nationell spetskompetens

Bidrag till att utveckla specialintresserade ungdomar för att möjliggöra kontakt på avancerad nivå med professionellt verksamma är en bra tanke. Fifty-fifty

finansiering kan vara en bra början på sådan verksamhet men även här efterlyser vi långsiktighet i bidragen. I utredningen ges Vänersborg som exempel som dock är en gymnasieutbildning om än med anknytning till kulturkolan. Det finns flera gymnasieutbildningar i landet som har ett intimt samarbete med kulturskolorna. Vi tror att det finns anledning att fundera vidare i denna fråga så att eventuella bidrag kan styras till verkligen intresserad elever t.ex. regionalt.

9. Förstärkta utbildningsvägar för att uppnå en inkluderande kulturskola på egen grund.

”Det är utredningens bedömning att utbildningsvägarna till de kommunala kulturskolorna bör förstärkas för att uppnå bättre kompetensförsörjning”.

Citat under rubrik ovan i sammanfattningen. Vi instämmer i detta. Nödvändigt för framtiden att det finns adekvata utbildningsvägar med inriktning mot kulturskola. Vi anser att det ska vara en kvalificerad utbildning som motsvarar, den tidigare s.k. IE-utbildningen alternativt GG-utbildningen med inriktning mot klassundervisning men ändå med hög kompetens inom aktuellt huvudämne. Som också skrivs i utredningen så måste bildningsbegreppet hela tiden modifieras i takt med samhällets utveckling och utmaningar så att utbildningen anpassas till det pluralistiska och mångkulturella samhället.

10. Öppna upp för kandidatexamen inom fler konstnärliga ämnen

Vi välkomnar detta förslag.

11. Anpassade ämneslärarutbildningar

Här önskar vi att ämneslärarutbildningen markant ökar kraven för att få behörighet i ämnet musik på grundskolan. För att kunna tillgodose kraven i Lgr 11 så krävs det större ämneskunskap än som för närvarande är fallet för att bli legitimerad lärare i ämnet musik. För Kulturskolornas legitimitet, läs överlevnad så är kvaliteten i undervisningen nyckelordet. Det gäller även för lärare som har

kombinationstjänster i grundskolan/kulturskolan. Den kommunala kulturskolan är utsatt för stenhård konkurrens, dels från privata initiativ, dels från digitala verktyg och det måste ligga i vårt intresse att liksom grundskolan arbeta för att kulturskolan ska vila på en kvalitativ och vetenskaplig grund. Med detta inte sagt att privata initiativ och digitala verktyg inte kan vila på vetenskapliga grund men det kan antas att Kulturskolan sannolikt är den enda platsen där t.ex. ensemblespel i större format kommer att vara möjligt. En kulturskola som har statligt eller kommunalt stöd har större möjlighet att stå emot en alltför kommersiell styrning. Släpper vi på kvalitet och omfattning av lärarutbildningen så kan t.ex. orkesterverksamheten vara ett minne blott. Hänsyn måste också tagas till befintlig personal och deras utbildningsnivå.

12. Kulturskolepedagog ny examen

Utredningen föreslår en yrkesexamen om 90 hp. som kan vara lämplig för personer med högre konstnärlig utbildning. Kan fungera om tidigare utbildning kan valideras utifrån ett strikt kunskapsperspektiv. Med svag grundutbildning så är 90 hp helt otillräckligt. Vidare står det i utredningen att "även för personer med konstnärlig kompetens, men utan behörighet från konstnärliga studier, kan en sådan yrkesexamen vara lämplig". Vi ställer oss mer tveksamma till detta. Om en sådan utbildningsväg ska vara möjlig måste det finnas tydliga validerings-instrument annars äventyras kvaliteten.

13. Kulturskolerelaterad forskning

Vi ser gärna att det bedrivs forskning i ämnet "Kulturskolans didaktik".

14. Integrerat samarbete med grundskolan

Under denna rubrik vill vi uttrycka våra tankar och en viss oro över att möjligheterna till att integrera kulturskolan och grundskolan kommer att försämrats utifrån de föreslagna nationella målen. Vi ställer oss helt bakom Sveriges kommuner och landstings dokument "*Samverkan mellan kulturskola och skola*", SKL, 2016.

Samverkan med skolan

Utredaren vill förtydliga kulturskolans särart i syfte att stärka dess position, legitimitet och ge verksamheten en egen grund. Man har inte sett till sin uppgift att se till hela kulturskolans verksamhet, utan endast den verksamhet som sker under barnens fria tid (vilket tydliggörs bland annat i förslag till nationella mål). Utredaren betonar visserligen vikten av kultur- och musikskolornas breda samverkan med andra institutioner, föreningar och bildningsförbund, både inom och utanför kommunen något SKL instämmer med. Det kan dock konstateras att avgränsningen inneburit att samverkan mellan skola och kulturskola ges litet utrymme i utredningens slutsatser och inga förslag läggs för att stärka samverkan mellan skola och kulturskola.

SKL genomförde i våras en enkätundersökning där det framkom att 95 % av kulturskolorna har samverkan med skolan (för-, grund-, särskola, fritids-hem och gymnasieskola). Undersökningen visar att samverkan mellan kulturskola och skola har bidragit till att fler barn får ta del av och utöva kultur och flera positiva effekter av samverkan lyfts fram. T.ex. att samverkan underlättar rekryteringen av elever till kulturskolan, bidrar till att förbättra undervisningens kvalitet i estetiska ämnen samt resulterar i ett bättre utnyttjande av lärares specialkompetens. Att kunna dela på gemensamma resurser såsom lokaler, personal och utrustning är betydelsefullt också ur ett kommunalt ekonomiskt perspektiv. Att stärka kulturskolans legitimitet och särart är viktig samtidigt som samverkan med skolan i många kommuner är en betydelsefull del i verksamheten.

SKL vill därför betona att det behövs fördjupad kunskap och ett fortsatt utvecklingsarbete inom såväl skola som kulturskola när det gäller att identifiera olika hinder för barn och ungas deltagande och att utveckla arbetsformer som kan överbrygga hindren, även i relation till skolan.

Erfarenheter från vår kommun är att samarbetet mellan grundskola och kulturskola är en stor tillgång för båda parter. I princip så deltar alla lärarna i verksamhet som är direkt kopplade till grundskolans verksamhet. T.ex.

grundkurs i musik för alla elever i årskurs 2 som är ett bra komplement till målen i Lgr 11 i ämnet musik. I grundkursen har vi också möjlighet till att rekrytera elever till fortsatt deltagande i kulturskolans undervisning. Elever får också "gå ifrån" ordinarie undervisning för att t.ex. ha en instrumentallektion. Detta är en "service" för framför allt våra landsbygdsskolor. Hade vi inte haft undervisning på skoltid så hade dessa elever inte kunnat ta del av kulturskolans verksamhet av geografiska skäl. Det är också viktigt för en inkluderande kulturskola. SKL skriver också att *"kulturskolan, bidrar till att förbättra undervisningens kvalitet i estetiska ämnen samt resulterar i ett bättre utnyttjande av lärarens specialkompetens"*. Den uppfattningen delas också av vår lärarkår.

Lärarna vid Kulturskolan i Nässjö kommun genom,

Mikael Enekvist, kulturskolechef Nässjö

072-734 95 72, mikael.enekvist@nassjo.se